

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírángyár r. t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz **FÖLDES EDE** könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
 milliméter-árszabás szerint a
 Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Nagyenyed, 1907. decz. 7.

Parlamentünk színvonala hitározott súlydeést mutat. Nem csak a tárgyalás menete válik egyre sekélyesebbé, egyre laposabbé, de maga a hang is, melyen a tárgyalások folynak, egyre durvább, kiméletlenebb, ingerültebb lesz. Hol van a véderő vita, a polgári házasság és egyéb nagy parlamenti eseményeknek gyönyörű, magasröptű pátozsa, hol az a tiszta szónoki hév, melylyel az egyes képviselők a maguk igazáról akarták meggyőzni a másként vélekedőket?

A mai tárgyalásoknál már nem találunk szónoki hévet slendületet, rikoltozás, goromba durvaság az, amivel egymást leakarják száfolni. Micsod! hang ez — kérdezte a minap a kormányelnök, megbotránkozva azon, hogy kocsis módra akart egyenmelyik képviselő társalogni vele, és mi is csak ezzel a kérdéssel fordulhatunk a parlamenthez.

Ezelőtt egy néhány esztendővel megdöbbenve olvastuk milyen diskurzus folyik az osztrák parlamentben. Minden bajunk közepette is megkönnyebbülten sóhajtottunk fel, hogy: ime, mennyire magassan állunk mi az osztrák felett. Parlamenti életünk előkelősége az angolokéval vetekedett. Soha, senki arra nem vetemedett, hogy egyéni becsületben támadja meg képviselő társát; csak azért, mert az más uton akarja a hiza ügyét előmozdítani. Guanyev, egyik-másik kel-

lem tlen esemény felhántorgatása a magyar parlamentben nem volt divat. És ha megis megeseett, hogy egyik vagy másik elszólta magát, férfiasan állott helytt a sértésért. Megtorlatlan ilyesmi sohasem maradt.

Es most? Rágalmak, vádak röpködnek a levegőben. Amiért az iskolás gyermeket borsóra terdepeltetik, abban a nagyságos honatyá legnagyobb élvezetet találja, kicsufolni ezt vagy azt a kollegáját. A megbauott pedig nem is gondol arra, hogy a sértést megtorolja, egyszerűen még nagyobb gorombaságot vág a sértő fejéhez és ezzel az ügy be van fejezve.

Szomorú jelenségek ezek és szoros kapcsolásban vannak a most divó szabad aramlatokkal, amely tekintelyimadásnak, szolgálkúségnek tartja az aggkor, a szellemi fölény, a tudomány tisztetét, és a melyik csak a feltűnésben találja meg érvényesítését.

Nem vonjuk kétségbe, hogy lehetnek helyzetek, amikor az ilyen hang is igazolt. A mikor a darabontbandát sértésekkel árasztották el, helyesen eselekedtek, mert ezzel csak azt dokumentálták, hogy a parlament nem parlament többé, az alkotmányosság elvesztével elvesztette népképviselési jellegét is. Abban a perczen azonban, amikor az alkotmány törvényeinek megfelelő munka folyik a képviselőházban, oly szentély ez,

melybe sáros lábbal behatolni: szentségtörés. Sajnálatos azonban, hogy ennek az elfajlásnak nem mindjárt akkor vetették vágét, mikor első alkalommal ütötte fel fejét. Amit soká megtűrünk, az lassankint joggá válik, és kétséget nem szenved, hogy ez a parlamenti duhajkodás ma már egész sereg követőre talált.

Valami téren csak ki kell válni, és aki nek nincs elég vágott dohánya, az a fenegyerek olcsóbb babérjaira pályázik és hogy nem sikertelenül, az a krajezáros és garasos szemétsajtó hasábjából kitűnik.

Azt reméljük azonban, hogy ezen a téren is beüt a reakció és lesznek majd józlesű honatyák, kik végre is megunják azt a sok ripőkösödést, melyet folyton hallaniok kell es véget vetik neki.

Annal szükségesebb ez, mert az általános választói jog megvalósulása esetén ugys sok olyan elem fog kerülni a képviselőházba, kit sem tudás, sem tapasztalat nem képesít a törvényhozói tisztségre és aki egyedül mosdatlan szájanak köszönheti diadalát. Az ilyeneknek nem szabad precedenst találniok, mert akkor csakugyan kaotikus állapotok uralkodnának parlamentünkben és csakugyan egészen az osztrákok nyomdokaiban haladnánk.

Ettől pedig Isten óvjon meg!

TÁRCZA.

Ezelőtt 40 évvel.

Török Bertalantól.

— A „Közérdek” ereleti tárczája. —

Az 1867-ik évet Magyarország alkotmányos történelmében mint egy új korszak kezdetét jegyezték be politikusaink és történetiróink. Hatalmas nemzeti érzés lüktetett országszerte s ez érzés egy szerény, mely bölcsességű férfiú személyében es politikájában nyert hű kifejezést, a Deák Ferenczében. A Deák Ferencz nevének, nemzeti politikájának varázsa ragadta magával ezelőtt 40 évvel Alsó-Fehér vármegyét is, mely fenyves nemzeti ünnepet üt 1867. augusztus hó 6-án, midőn az 1848-ki törvények alapján, immár megkoronázott királya iránti hála érzetével es a gróf Andrássy Gyula miniszterelnök vezetése alatti alkotmányos kormányhoz való bizalommal tisztujításra gyülekezett össze. A „megyei képviselő bizottmány” tagjai oly sokan voltak, hogy a régi vármegyeház terme nagyon is szuk lett volna. Ezért a közgyűlést az ev. ref. templom tágas hajójában kellett megtartani, melynek karzatait zsufolásig töltötték meg a hölgyek s a vendégek.

Küldöttég hívta meg es zajos eljenzés fogadta a diszmagyabra öltözött főispánt:

nagyklopotivai Pogány Györgyöt, ki 1861-től fogva a legnehezebb viszonyok között ritka tapintattal, kiváló erellyel, törhetlen alkotmányos érzülettel vezette e vármegye közügyeit. Erős természetű, érdekes szép arcu, magas homloku férfiú volt; szürke szemeknek éles, de nyugodt pillantása, es ngó hangja, higgadt, udvarias magatartása mindenkinek imponált. Ő volt, aki Varga Katalint, a havasok hírhedt asszonyát, az őt végtelen rajongással szerető nép köréből Bucumban kiragadta es szánon a legnagyobb életveszedelem között elhozva a törvény kezébe adta. Bizalmas embere volt br. Kemény Ferencz erdélyi udvari kancellárnak, gf. Mikó Imre gubernátornak es dr. Haynald Lajos, akkor erdélyi r. kath. püspöknek, később kalocsai érsek-bibornoknak.

Ő volt 1848. es 1849-ben a vármegye kormányzója, ki nem hagyta el vármegyéjét a legnehezebb idöben sem, hanem az elégett es elpusztult Nagyenyed helyett Marosújvárt tartotta a vármegyei tisztség székelyhelyet. Ő volt az, aki Nagyenyed romjainak felépítésére, elctben maradt lakosságának fenntartására megtette a lehető; ugy a Kossuth Lajos által engedélyezett kincstári fak behordatását, a parlagon maradt földdek felszántását es kukoriczával való bevetését elrendelte es eszközölte. Amig ket testveröcsce a honvédség soraitban küzdött,

ő es testvérbátyja, a fenyves tehetségű, klasszikus képzettségű Pogány Károly, akkor mint főjegyző es pénztárnok egy személyben, lelket képezték a kis vármegyei tiszviselői karnak, mely mindaddig igyekezett ezer vész es akadaly daczára érvényesíteni a hazai törvények uralmat es a régi magyar közigazgatás tekintelyét, amig egy talpalatnyi föld maradt a nemzeti kormány kezén. Ebből az erős lelkű, hazafias kis tisztikarból már csak egyetlen egy férfi el: baratosi Toth Zsigmond, akkor aljegyző, most mint a gróf Mikó Imre es utódjainak esendes nyugalomba visszavonult, köztisztvisletben álló jurium inspectora Kolozsvárt.

* * *

A főispán szép, tartalmas beszédben üdvözölte a nagy, fenyves gyülekezetet; első sorban felolvastatta az új alkotmányos kormány által lett főispáni kineveztetését es ünnepélyesen letette az esküt, mire, mint a jegyzőkönyv mondja — „a gyűlés ismetelt eljenzései között a bizottmány részéről Gyarmathy Soma aa. által a megye bizalmának es támogatásának szives örömmel felajánlása mellett következő beszéddel üdvözöltetett.”

Gyarmathy Soma már 1848-ban is részt vett a megyei ügyekben, azután ügyvéd lett s különösen Nagyenyed városnak tett jó szolgálatoakat. Az alkotmányos korszakban

Politikai hírek.

A lázadó horvátok folytatják a harcot a magyar állameszme ellen. Értekezletükön elhatározták, hogy az obstrukciót folytatják és minden erejükkel megakadályozni igyekeznek a felhatalmazási törvényjavaslatnak január elsejéig való elintézését. Hír szerint még a technikai obstrukciótól sem riadnak vissza. Ezt a tervüket pedig úgy akarják megvalósítani, hogy a horvát képviselőknek nagyobb fele fenn marad Budapesten és csak kisebb része megy Zágrábba a horvát tartománygyűlés megnyitására.

A képviselőház pénzügyi bizottsága decz. 5-én délután ülést tartott, amelyen a közös költségekhez való járulás arányát megállapító törvényjavaslatot vette tárgyalás alá. A felszólalók mind hangsúlyozták, hogy a quóta fölemelését nem lehet igazolni, de a törvényjavaslatot a kényszerhelyzet következtében elfogadták. Az ülésen, amelyen Szell Kálmán elnököt, jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc és Darányi Ignác miniszterek, Popovics Sándor és Mezőssy Béla államtitkárok.

Két beszédből telt ki deczember 5-én a képviselőházi ülés egész ideje, egy horvát és egy magyar beszédből. A horvát beszédet Pinterovics Antal mondotta neptelen padokban utazkozó egy-két hónapja előtt. A magyar beszéd a Lengyel Zoltáné volt, a magyar disszidensek utolsó szónoka, aki keményen támadta az egyszakos kiegyezést. Szerinte reciprocitásnál, vámháborúnál rosszabb ez a kiegyezés. Azután az önálló bankra tért át s kétségbevitte, hogy azt valaha elérné az ország.

— Pedig meg lesz az önálló bank! — szökött közbe Wekerle s zugó taps követte ezt a pár szónyi dikezt.

Lengyel Zoltán ezután a szerződési formulát kritizálta. Szerinte az autonóm vám-

tarifa örökre eltemette a külön magyar vám-tarifát. Kifogásolja a kormány vasuti politikáját, a kassa-oderbergi s a dalmát vasutakra vonatkozó egyezséget.

Lengyel beszéde eltartott egészen három óráig.

Wekerle mindvégig a helyén maradt. Várta a bombát, a melyet Lengyel odadob s a melytől a kabinet felrobban.

De Lengyel már megmondta, hogy éppen ma nem akar kormányválságot előidézni. S ahhoz, a mit mondott, ragaszkodott.

Eunélfogva Wekerle egynegyed négy órákor, a mikor Lengyel bevégezte a beszédét, még mint miniszterelnök ment ebédelni.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **Az egyházkerületi vizsgáló bizottság** negy napon át foglalkozott kollegiumunk ügyeinek vizsgálásával. Vegzetül dr. Bartók György püspök melegegedést fejezte ki a tapasztalt rend és tanulásbeli eredmény felett.

— **Javító érettségi vizsgálat** tartatik a nagyenyedi kollegiumban f. hó 21-dikén. Ezen vizsgálatra a közoktatásügyi minisztere dr. Erdélyi Pál, a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatóját küldötte ki a kormány.

— **Halalozás.** Székely Ferenc városi hivatalnok hosszas betegeskedés után elhunyt f. hó 5-én.

— **A Szabad Lyceum** f. hó 8-án, ma vasárnap a. u. 5—6 óra között előadást tart a Bethlen kollegium dísztermében. Előad Bodrogi János tanár „Árpádrol és a honfoglalásról”. Az előadásra vetített képek is lesznek. A szabad lyceumi estélyek díjtalanok. A díszterem új, kettős ablakkal és még egy kemenczével leven ellátva, teljesen fűthető.

marosvásárhelyi kir. főügyész, majd kuriai bíró lett s mint ilyen halt el a fényes tehetőségű férfi.

Szép beszédeben vázolta a sötét multat; melegen üdvözölte a főispánt „a vezérszázalékkal kezében s azon meggyőződésben hogy valamint eddig a megpróbáltatás legnehezebb napjában, úgy ezután is tantoríthatatlanul alkotmányos erzülettől vezéreltetve fogja vezetni tovább e megye kormányát”. Harsogó eljenzéstől visszhangoztak a nagy templom hatalmas boltívei, melyet a ragyogó nap fényárral töltött be.

Egy magas, szikár erős homloku férfi: Árkosi Lajos kerületi alispán emelkedett most fel és az 1861-dik megyei tisztikar nevében lemondott megbízatásukról, melyet „a lefolyt 6 év alatt sok önmegtagadás áldozatával vezettek.” A tisztikar valóban erős küzdelmet vívott a lefolyt idő alatt főispánjával együtt s csak az tartotta helyén, hogy egy Haynald Lajos, gf. Mikó Imre, br. Kemény Ferenc s hasonló jó hazafiak figyelmzettették a helytállás nehéz kötelességeire, mert különben a sokat szenvedett vármegye vezetése magyar hazafias szempontból rossz kezébe került volna.

A vármegye ezután első sorban mély halálját és köszönetet rótt a felséges királyunkhoz és feledhetlen emlékü Erzsébet királynéunkhoz intézett hódoló felirataiban, bizalmáról biztosította és üdvözölte az új minisztériumot és hálás köszönetét tolmá-

csolta Deak Ferencnek és melegen üdvözölte gf. Pöchy Manót, az erdélyi részekbe küldött királyi biztost.

A tisztújítás lévén a vármegyei autonómia legsarkalatosabb joga, a főispán a 2 főbírói és a 2 kerületi alispáni állásra meg is tette a kandidatiót. És pedig az egyik főbírói állásra jelölte: Árkosi Lajost, Böhm Gusztávot, Miksa Miklóst, Török Danit és Tobias Dénest; a másik főbírói állásra: Luczédi Samut, Boer Demetert, Sulutz Jozsefet, Heul Jozsefet és Fogarasi Antalt.

Az egyik alispáni állásra jelölte: Boer Demetert, Szalanczi Lőrinczet, Gazda Janost, Mangesius Frigyst, a másik alispáni állásra: Török Antalt, Tóth Ferenczet, Pap Gergelyt és Arányi Belát. Óriási eljenzés között egyhangulag lettek megválasztva főbírákka: Árkosi Lajos, kire a törvénykezési, és Luczédi Samu, a Piskinél vívott csata hőse, a vétez XI-ik vörös sípkás zászlóalj őrnagya, kire a közigazgatási ügyek vezetése lett bízva.

Árkosi jeles tehetségű, ügyvédi diplomás férfi volt. Fajdalom, nem sokáig szolgálhatta megyéjét, mert tüdőgyulladásban elhalt. Koporsóját a tövisi sirkertig kíserte Enyed polgársága. Luczédi Samu, a kellemes, snajdig úri ember pedig a honvédség felállításakor visszatért katonai pályájára s mint nyugalmozott ezredes halt el Kolozsvárt.

(Folytatjuk.)

— **A városi gőzfürdő első éve.** 1906. május 10—1907. május 9. Bevétel: 4887 gőzfürdő-jegyből 5121 korona, 1620 kádfürdő-jegyből 1748 korona, 1939 népfürdő-jegyből 485 korona, Bethlen-főiskolától 298 korona, katonaságtól 219 korona. Összes bevétel 7907 korona. Kiadás: szén és fa 2978 korona, személyzet 2350 korona, 80.000 kor. kamatdíja 5% 4000 korona. Összes kiadás 9328 korona. Hiány: 1421 korona. A ki-nem váltott és aláírással biztosított jegyekből várható 1200 korona; ennek beszámításával lesz a végleges hiány 221 korona az első évben. Amint a bevételekből látható, sem a kádfürdők, sem a népfürdő még nem vétetik igénybe oly mérvben, mint az várható lett volna. E szép fürdőre méltán lehetünk büszkek és a közönség tisztaság iránti érzelme is évről-évre emelkedni fog, a megszokás által. A vidéki közönség még később fog hozzászokni a fürdő élvezetéhez, a mint a csütörtöki napok mutatják, de idővel ez is be fog következni, mert más városokban éppen az idegenforgalom emeli a fürdők jövedelmezőségét. A művelődés halad, de még nem értük el a fürdők méltánylásában a régi rómaiak álláspontját.

— **Bankógyár Kolozsváron.** Kolozsváron óriási penzhamisításnak jött nyomára a rendőrség. Körülbelül negyedmillió koronáról van szó. Eenyi összegű hamis bankóval árasztották el az erdélyi megyéket. Hónapok óta tudták az eübereket, hogy rengeteg mennyiségű hamis huszkoronás van forgalomban, de a hamisítókát nem bírták kézrekeríteni a hatóságok. A bankokat, a melyeket zseniális kez gyártott, alig lehetett megkülönböztetni a valódiaktól. Hasztalan kerestek, kutattak a titokzatos bankógyárat a hatóságok, minden fáradozásuk eredménytelen maradt. A hamis pénzből egyre többet adtak át a forgalomnak. Most aztán a veletlen segítségére sietett a rendőrségnek. Kézrekerültek a bankóhamisítók. A bankógyár beszüntette az üzemet, de a rengeteg hamis pénzt nem lesz könnyű egyhamar kivonni a forgalomból. A nyomda tulajdonosát, Fenyvesi Viktort elfogták, százezernél több értékű hamis bankjegyet találtak nála.

— **Rablótámadás az országúton.** Keresztes István décei gazda a nagyenyedi heti vasáron két borjut adott el. A jó vásár örömeire betért egy kocsmába, hol beszédbe elegyedett egy ismeretlen emberrel. Kedélyesen elbeszélgetett, elborozgatott vele, sőt megmutatta neki a ropogos bankókat is, melyeket a két borjuért kapott. Mikor tavozni készült, az ismeretlen ember hozzácsatlakozott és együtt haladtak az enyedi híres fűzfakig. Itt az ismeretlen idegen kisse hátramaradt és hátulról egy doronggal úgy fejbe vágta Keresztest, hogy vértől borítva azonnal eszméletlenül összerogyott. Keresztes csak jó későre tért magához és pénzének persze már csak hült helyét találta. A kedves ismeretlen kirabolta. Keresztes még mindig kábultan az útéstől haza vándorzogott és feljelentést tett a csendőrségnél. A tettést még nem sikerült kideríteni.

— **Lembergben szabad a Kossuth-nóta.** Magyar fiúk, akik a császár kegyerét eszíték, ha a Kossuth-nóta mellett akartok sirva-vigadni, akkor menjetek ki Lembergbe. Ott meg nem vetik ar stomba a vakmerőt, aki a feketesárga zsinóros muuderban se tagadja meg a magyarságát. Lembergben lengyelek és nemetek tapsa mellett huzatta el egy osztrák Landwehrtiszt a Kossuth-nótát

Horvák Sándor bajai cigányprimással. Két magyar önkéntes kipirult arczeval haligatta a Kossuth-nótát. És a bajai cigánybanda azóta estenként eljátssza a Kossuth-nótát Lembergben még szabad magyarnak lenni.

— **Kertész Tódor műiparú rak-tára** Budapest IV., Kristóf-ter. Kepes árjegyzékét készséggel küldi, ezerefele csillogó karácsonyfadísz, tombolatárgyak, Szylveszter estére teljes nyereség-összeállítások, tolette-czikkek, nipppek, női készletek, szivar-, cigarettá-, dohány-, vizit- és pénztárcák, disztárgyak, író és dohányzó-asztal-, kávé-, tea-asztalkelkek, Játékárak, laterna-magikák, kinematográf, fonográfok. Fröbel és Slöjd munkák, számladák, lombfűrész, testező tornaszerek, kedélyerítő, tréfás meglepetési tárgyak, társas, koczká, összerakó és türelemjátékok. Új Diaboló-játék, francia babak. Teli sportczikkek, korecsolyák, sportjátékok, vivoszerek stb. tárgyakról.

— **Amerikai levél.** Egy kivándorolt iparos levelebből közöljük a következő részleteket: Őn azt kérde tőlem, hogy milyenek itt a viszonyok. Erre csak azt válaszolhatom önnek, ha van biztos állása, bizonytalanért kockára ne tegye. Ha valakinek szerencséje van, rendszeren tud dolgozni, akkor hosszú időn át tud talán valamit elcsmutatni. Velem mióta künn vagyok, több szerencsétlenség esett meg, mint amióta élek. Itt a munkásviszonyok most a legrosszabbak. Jövő évben lesz az elnökvalasztás és emiatt mindenben nagy visszaesés, csökkenés állott be. Én is, mikor kijöttem, hét hónapig nem dolgoztam. Mert éppen ilyen szerencsétlen évben jöttem ki. Tudatom önnel, hogy itt a kereskedőkből, kefékötőkből, keményseprőkből és egyéb ilyen iparosokból csak napszámok lehetnek. Van itt bizony ilyen szerencsétlen kereskedő és iparos száz meg száz. Én nem akarok senkit tevétra vezetni, aki mit keres, azt megtalálja. Én is megtaláltam, de mentsem meg az Isten mindenkit tőle. Az elméleti cikkek itt igen olcsók. Az itteni mértékemekben fogom megírni, hogy azonban könnyebben átszámítható, közlöm, hogy egy czent öt fillér s egy font valamivel több, mint egy fel kiló. A hus fontját 3-tól 15 czentig fizetik. De a 15 czentés husban már egy csepp csontnak sem szabad lennie, mert itt azt mondják, hogy a vevő hust ker, nem csontot, a csontot ráadául csak akkor adják, ha kér a vevő. A zsír fontjának ára 9-től 13 czentig; a liszt fontja 4 czent, a só fontja 2 czent, a cukor 2 font 11 czent, a kávé 10-től 40 czentig, 5 liter petroleum 11 czent.

— **Ipari mozgalmak.** Jászberényben mozgalom indult meg szövetségi alapon való gőz- vagy gázmotoros malom létesítése iránt. — Szeged város Goldstein Bernátnak a nagykaroliceai dűlőlől 30 hold területet engedett át petroleumünitógyár létesítése céljából. — A Borostyánkő község mellett levő Ujvörösvágáson Klima Lipót százados új rézbányát fedezett föl gazdag réztartalommal. — Ket-műtrágya-gyár van alakulóban: az egyik Déván, a másik Győrött. Ez utóbbi a veszprém és győrmezei gazdasági egyesületek égisze alatt. — Nagybánya legutóbb

tartott közgyűlése felhatalmazta a várost, hogy 7000 korona költségen gőzfavágot szeressen be. — Pozsonyban vasöntődet és zománccgyárat létesít Franz Rohwer neumünsteri (németországi) cég, mely főleg öntött zománccozott fűrdőkályhák előállításával foglalkozni. — A győri Zollschan és Frankenstein bődíszműárugyár 200.000 korona befektetéssel üzemet kibővíti. — Stankóczon (Zemplén m.) egy bécsi cég ipartelepét szándékozik létesíteni az ott talált riolitkaolin (mely állítólag az aczelgyártásnál szükséges) anyag kihasználása céljából. A vállalat 1000 munkást foglalkoztatna. — Több nagyobb pénzintézet és szakvállalat egy gyorsajtó- és szerelvénygyár felállítását tervezi Budapesten. — Arad városa hatósági mérsárszékek föllállítását határozta el. — A Mav. igazgatósága érintkezésbe lépett a dombovári takarekpénztárral és Ivanics Antallal Ó- és Ujdombovár állomásoknak villaunyal való világitása iránt.

— **Üveggyár Hidvégén.** A Háromszekvármegyében fekvő Hidveg községben Petke Karoly földbirtokos 200.000 kor. befektetéssel üveggyárat létesít.

— **Sok a tiszt.** A honvédségnek igen nagy a tiszték száma, mert is azt apasztani fogják. E célból a honvédelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, mellyel kimondotta, hogy az önkéntesek közül tartalékos tisztakat nem vesznek tenyleges letszámba, továbbá hogy a hadapród iskolába csak minden második évben vesznek fel az első évfolyamra növendékeket.

— **A visszavándorlók** munkaközvetítése ügyében a földművelésügyi miniszterium munkasügyi osztálya ezen az uton is felkeri a munkaadókat, hogy bármilyen munkásokra szükségük van, szükségletükéről a berfellek közléseivel szoval, levében, vagy táviratban értesítsék a munkasügyi osztályt.

— **Az Athenaeum nagy képes nap-tára.** Egy év híján fetszáz esztendeje gyönyörködteti és tanítja a magyar olvasóközönséget. Gyönyörködteti gazdag szepirodalmi részével, amely elsőrangú hazai és külföldi írók kiváló irodalmi termékeit foglalja magában és tanítja ismeretterjesztő közleményeivel, valamint azzal a leptonnyomon szükséges tudnivalókkal, amelyeket a nagyközönség a gyakorlati életben minduntalan keres. Az Athenaeum nagy képes naptára a világosan és czelszerűen ő szealított budapesti kalauzzal, sorsolási értesítővel, berkocsidíjszabással, posta- és távirat-szabályai, betűrendes névnap jegyzékkel, tuzetesen tájékoztatja olvasóját. Sorra elvonnul az olvasó előtt a lefolyt év története elvezetes és okuyomozó feldolgozásban. A közelet halottainak valóságos jellemrajzat nyújtja, a külföld eseményeinek jelentékenyebbjeiről pedig értékes és érdekes leírás közöl. Számtalan szép kép teszi tökéletesse a vaskos kötetet, melynek fontos kiegészítő része a legpontosabban összeállított tisztí czimtar, amely közel 300 oldalon Magyarország hivatalos czimet foglalja magában. A maga nemében páratlan naptár kötvé 2 korona 60 fillér. Ugyancsak az Athenaeum kiadásában jelent meg a teljes tisztí czimtar felelő Magyar közigazgatási kalendárium, amely elsősorban hivatalok és

intézetek számára nélkülözhetetlen. Ennek az ára kötvé 2 korona. Mindkét naptár minden hazai könyvkereskedésben kapható.

A szamárköhögést

a gyermekek ezen ismert remét a SCOTT-fele Emulsió minden esetben sikeresen gyógyítja. A SCOTT-fele Emulsió a legjobb szer gyenge, beteges gyermekek gyógyítására, kiknek gyorsan visszaadja

rózsás kerek arcukat.

Rendkívüli gyógyisikere és erősítő hatása abban leli magyarázatát, hogy a legjobb, legtisztább és leghatásosabb anyagokból állítja össze, melyek a SCOTT-fele eljárás folytan izletes, könnyen emészthető Emulsióvá válnak. A SCOTT-fele Emulsió felnőtteknek s agoknak epoly jó és hatásos, mint gyermekeknek.

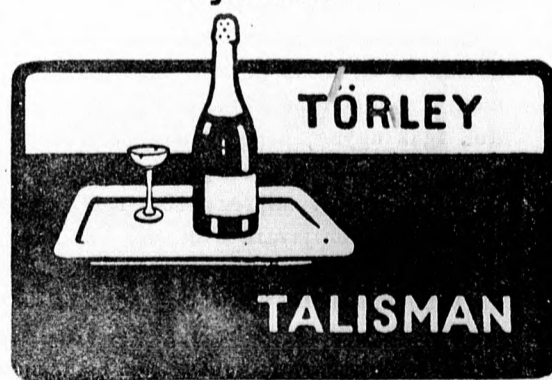
Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-fele módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelmebe venni.

— **A „Zenélő-Magyarország”** közkedvelt zeneműfolyóiratnak a ma megjelent 348-ik füzeté, mind rendszeren — gazdag kes zeneműajánlatokkal bővelkedik. Tartalmazza: I. Heidlberg Albert — Herodek Sándor „Az ültetvényes” (farmer) egy úr és egy hölgy által előadható tréfás, dalos párjelenetet. II. Ekmanu Karoly két bajos finn népdalát hegedűre, zongora kísérettel. III. Zuff Miklós melábus dallamgazdag „Orosz keringőjét” zongorára. Az ügyesen szerkesztett, életre való folyóiratot, mely ma már majdnem minden magyar zene család zongoráján feltalálható, — felesleges ajánlunk. Gazdag, értékes tartalma és mesés olcsó ára, önmagát ajánlja; csak még annyit azoknak, kik nem ismernek, hogy egy negyedévben 6 ily gazdag füzet jelenik meg, s így a legszebb ajándékot kapja az előfizető 3 korona negyedévi előfizetésért. Előfizetések a most folyó XIV. évfolyam 58-ik (IV. okt.-decz.) évnegyedére — a „Zenélő-Magyarország” (Kökner Ede) zeneműkiadóhivatalához, Budapest, VIII. József-körut 24 intézendők.

Nyílt-tér.*

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Főmunkatárs:
Dr. Szász Pál.

Kiadó:
Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár részv.-társ.

Ifj. MÉLÁSZ JÁNOS ÉS TÁRSA

női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktára; temetkezési és hullaszállítási vállalata Nagyenyeden, Főter 3. szám.

Bátorkodunk a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmét a most újonnan berendezett női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktárunkra fölhívni, hol jutányos árban és a legpontosabb kiszolgálás mellett szereshető be minden szükséglet.

Temetkezések rendezését és hullaszállítást legméltányosabb árak mellett eszközölünk, egyszerű és diszes kivitelben

Közgazdaság.

A pénzügyi állapot.

Néhány nap óta kedvezőbb szelek fújnak a nemzetközi pénzügyi piacon. Az a gyors és erélyes akció, melyet Roosevelt az Egyesült-Államokban a már-már katasztrófával fenyegető krízis elhárítása érdekében kifejtett, valamint az amerikai milliommások fedelmeinek a pénzügyi segélyére sietése máris kezdik a kedvező gyümölcsöket megteremteni. A bizalom Amerikában visszatérően van s a bizalom visszatérével újból megjelennek a pénzügyi piacon azok a tőkék, melyeket attól a megrémült tőketulajdonosok hirtelen elvontak. Jelentékeny czegek és bankok fizetésekre való vásárlásról már csak szörványosan érkeznek újabb hírek, sőt a newyorki bankok nagy része újból megkezdte a fizetéseket. Az a nagy veszély tehát, mely az európai pénzügyi piacokat Amerikából fenyegette, ha nem is mult el teljesen, de jelentékenyen és annyira csökkent, hogy a jegybankok már nem kénytelenek aranyuk megvédése miatt a bankratat még feljebb srofolni, sőt valószínű, hogy az Angol- és Német birodalmi bank a jövő hónapban leszállítják kamatlábukat és ezzel megadják a felt az általános leszerelésre.

De azért a pénzügyi piac még nincs túl minden bajon. A kamatláb általános jelentékeny csökkenésétől még igen távol állunk. Előszörban figyelembe veendő az, hogy Amerikában a pénzügyi helyzet javulása szükségképp magával fogja hozni a felbomlott vasuti és ipari terjeszkedés folytatására való törekvést. Tömerdek vasut és gyar volt kénytelen a már megkezdett terjeszkedési munkálatokat — töké hiánya miatt — beszüntetni és munkálatokat szelni ezeszteni. Ezek, miheiyt a pénzügyi helyzete némileg javul, újra hozzatalnak a munkálatok folytatása és befejezése céljából szükséges toke felhajtásához. Kisebb mertekben bar, de ugyaníy hájszat fejt ki meg hosszabb ideig a nemetorszagi ipar is, melynek folyvást enormis tokere van szüksége, hogy terjeszkedési törekvéseit befejezze. Ezekből látható, hogy a pénzügyi feszültsége meg korantsem ert veget és hogy az olcsó pénz korszakanak beállítását meg távol vagyunk.

Ezeknél fogva hazánkban sem látunk egyhamar bő és olcsó pénzt; mindaddig nem, amíg a külföldi pénzügyi piac újból felénk fordul. Igaz ugyan, hogy például a decemberi szelvény-beváltások céljára szükséges 32 millió koronából mintegy 16 millió a budapesti pénzügyi piac javára esik, de ez korantsem akkora összeg, hogy a pénzügyi helyzet nagyobb lendületet adjon. Különösen azon ipari és kereskedelmi vállalatok, melyeknek hosszú lejáratu kölcsönökre van szükségük, minő például a fakeskedés, ma és a közeli jövőben még el lesznek zárva igényeik kellő kielégítésétől. Akként kell tehát az üzleti vállalatoknak berendezkedniök, hogy a varakozási időt megrendülés nélkül elhessék át.

1344, 1907. véghr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 663. sz. végzése következtében dr. Graeser Félix ügyvéd által képviselt a Medgyesi Takarékpénztár javára Tunyogi János és neje ellen 892 kkor. 80 fillér s jár. erejéig 1907. évi augusztus hó 6-án fogantatosított kielégítési

végrehajtás útján lefoglalt és 1900 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 2 borjú, 2 bivalytehén, 3 ló és 2 ökör, nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 663. sz. végzése folytán 892 kor. 80 fill. tökékövetelés, ennek 1907. évi márcz. us hó 26. napjától járó 6% kamatai, bíróság már megállapított költségei erejéig M-Lapádon az alperesek lakasan leendő megtartására 1907. évi december hó 16-ik napjának d. e. 11 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az ériutott ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsaron alul is el foguak adatni.

Nagyenyeden, 1907. évi november hó 22. napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó.

230 1—1

Alsó-Fehér vármegye alispánjától.

10962—1907. alisp. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszter úr 133155—1907. számú intézkedésével Alsó-Fehér vármegye törvényhatósága területén 1908. évi január hó 1-től Tóvis székhelyiél egy új járást engedélyezven, 600 kor. évi fizetés, 160 kor. évi lakpénz és 80 kor. évi ruhátány élvezetével egy hivatal-szolgai állásra pályázatot hirdet.

A pályázati határidő — tekintettel arra, hogy az alispán 1908. január hó 1-ével elfoglalandó 1907. december hó 20-án jár le.

A pályázati eljárást keresztlevelekkel, esetleges szolgálati bizonyítványokkal és katonai szolgálataikat igazoló okmányaikkal és iskolai végzettségüket igazoló bizonyítvánnyal felszerelt kérelmeket jelenleg is szolgálóban levők hivatalos úton, szolgálóban nem állók pedig közvetlen alulírott alispáni hivatalhoz fent kitett határidőig kötelesek beadni.

Nagyenyed, 1907. december hó 2-án.

Dr. Bánffy Kázmír,
alispán-helyettes, vm. főjegyző.

232 1—1

Eladó!

60 kat. hold 1-ső rendű

földbirtok

egy tagban a Bánffy-kastélyi szomszékban.

1 holdas telek uteza fronttal a Baromvásár-utezában a Sorpataki-utezával szemben.

2 holdas házas telek szőlővel, a Bethlen-uteza 21. szám alatt szintén széles uteza-fronttal.

Értekezhetni: dr. Müller Jenő ügyvéd úrnál.

235 1—2

Megjelenik

a napokban
a nagyenyedi
közhazsnu
Löcsel Sp. Lajos-felé

Naptár

az 1908-ik évre
igen érdekes és
hasznos tudnivalókkal

**Aki legjobban szerkesztett,
teljesen független nagy
napilapot járati fizesse elő**

Az Ujság-ot!

Előfizetési árak:

<i>Egész ére</i>	K 28.—	<i>Az Ujság terjedelme</i>	rendesen 28—32—36 oldal.
<i>Félére</i>	„ 14.—		Vasárnap és ünnepnapokon 60—100 oldal.
<i>Negyedévre</i>	„ 7.—		Megrendelési cz.m.:
<i>Egy hónapra</i>	„ 2.40		<i>Az Ujság kiadóhivatala</i>
			Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

Ebek fogta forradalmárok.

Az orosz rémvilágból.

(Távirati tudósítás.)

Czerskoje-Szelo, okt. 22

Rendőrbek egy erbőben
Szimatolva jártak,
Titkos helyen, a föld alatt
Üreget találtak.

Az üreg — forradalmár tanya,
Ninesen benne semmi pompa:
De van puskapor mázsaszám
Van tőr, revolver s bomba.

Jöttek kozákok s átkutatták
A titokzatos üreget,
És letek még a bombák mellett
Egy fehér kereszt üveget.

Mert bölcs a modern forradalmár
S a halált bár nem féli
Egészségét igen okosan
Mégis csak övni veli.

Ripp

*****

Az Alföldi fehérkeresztes sósorszesz
egyedüli gyártója

Első Alföldi Cognacgyár
reszvenytársaság

== **Kecskeméten.** ==

Ó cs. 48 kir. lelege József főherceg kamarai szállítója.

Kapható mindenütt.

R. udelherő postán utavétellel vagy a pénz
előzetes beküldése után.

Óriási próbavég 40 fillér. Nagy üveg 1 kor.
Egész nagy üveg 2 korona.

BRAZAY SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

Legkínóbb pipereszappan. Bársonyszerű
puhává teszi s fehéríti, üdévé teszi a bőrt.

A Brázay sósorszesz-szappan a bőrre való előnyös
hatásánál fogva egészségi és kozmetikai szempontból
főművelhetetlen szer.

Egyesíti magában az összes kiválóbb szappanok jó
tulajdonságait, sósorszesz tartalmánál fogva pedig
feltűnő minden gyártmányt.

1 drb ára 70 fillér, 3 drb diszdobozban 2 kor.

Brázay-féle Kölni Viz.

(Eau de Cologne.)

Kiváló alkotászeivel s rendkívül finom illatával felül-
mul minden más Kölni-víz néven ismert piperezikket
Kapható —.50, 1.—, 2.— és 4 koronás üvegekben.

1 tubus
60 fillér.

Kapható mindenütt vagy közvetlenül a készítő

BRAZAY KÁLMÁN czégnél Budapesten.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár részv.-társ.

Részvényfőke: 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betéltárazásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra,
sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési
díj mellett.
Időgen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett
számítol le.
Állandó betétet 5% kamatláb mellett fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12, d. u. 3-4 óráig.

Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye.

215 104-10

100 KAT HOLD.

A legzsebb gyümölcsfák.

Kingasztalan szőlőültvények.

80.000 gyümölcsfa oltvány
1 millió gyümölcsfa-alany
1 millió előkerítés esemele.
Sétaterfák • Diszserjek • Rozsák
Bogyogyümölcsök stb.

80.000 szőlőültvény.
Európai és amerikai sima és
gyökeres szőlővesszők stb.
Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.

EGYÜLT FÁK ÉS SZŐLŐÜLTVÉNYEK FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBROSI M.

Nagyérdemű vevőközönség!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses tudomására hozni,
hogy a helybeli piacon Vár-épület 8. sz. alatt

női- és férfi-divatüzletet

nyitottam, hol állandóan dús választékban tartok jóminőségű hazai
gyártmányu női-, férfi- és gyermek-czipőket, férfi- és flu-
kalapokat, ing, gallér, kézelő, harisnya és esőernyőket.

Továbbá vásznak, flanelk, ezibeln, lodenszövetek, szőttes, zephir,
cretonok, parketok. Ujdonságok női divatkelmék és cheviotokban.
Ágyterítők, függönyök, paplanok és még sok itt fel nem sorolt cikkek.

Miután bevásárlásaimat kizárólag készpénzzel eszközölöm és
nagy mennyiséget veszek, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy
az üzletben lévő összes cikkekelt feltűnő olcsó gyári árban szá-
mithatom.

Ezek után kérem a n. é. vevőközörség becses pártfogását, hogy
alkalmam legyen olcsó áruimról meggyőzödtetni.

Tisztelettel

Weinberger Miksa.

Vár-épület 8. szám.

Nagy választék hazai gyártmányu Cobrák-féle czipőkben.

Feltűnő olcsóság tennis flanelkben 15 krajczártól kezdve.

KÖHÖGÉS

Aki

szereti egészségét, az igyekszik a köhögést megszüntetni. 5245 közjegyzőileg hitelesített bizonylat igazolja a

**KAISER-FÉLE
MELL-KARAMELLA**

jóságát. (3 fenyővel.)

Orvosilag kipróbálva és ajánlva köhögés, rekedtség, katarus, gégekatarus, elnyálkásodás, görcs és hörghurut ellen.

Csomagja 20 és 40 fill. Doboz 80 fill.

Kapható:

Schieszl Károly gyógyszerésznél.

223

3-22

A csombordi uradalomban eladó

angol óriási dog

2 darab nagy 9 hónapos, darabonként 30 korona. 6 darab kicsi 4 $\frac{1}{2}$ hetes, darabonként 10 korona.

Értekezhetni a csombordi gazdaság ispánjánál.

229 2-3

Alsó-Fehér vármegye főispánjától.

11080-1907.

Pályázati hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye iktatói állása hidalozás folytán üresedésbe jöven a V. Ü. S. 2. §-a értelmében ezen állás betöltésére pályázatot hirdetek.

Ezen állással 2000 (kettőezer) korona évi fizetés és 490 (negyszázkilencven) korona évi lakpenz van egybekötve.

Pályázni kívánók kötelesek az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ában előirt minősítéseket és eddigi szolgáltatukat igazoló bizonyítványukat keresükhöz esatoíni.

A vármegye főispánjához ezimzett pályázati kérvények 1907. évi december 20 ig hozzám lesznek benyújtandók.

Nagyenyed, 1907. december 3.

233 1-1

Br. Bánffy Kázmír,
alispán-helyettes, vm. főjegyző.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a **kolozsvári**

Kristály Gőzmosó Gyár

és vegytisztító intézet **gyűjtő-telep képviselőjét átvettem,** és azt a mai naptól **Főtér 7. szám alatt** saját kezelésém mellett eszközölöm.

Beküldés minden szombat.

Tisztelettel

231 2-2

Tatár Endre.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szent-Miklós

országos vásár

f. évi december 12-16! bezárólag december 16-áig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra **december 12-16!**, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve **meg van engedve.**

Temesvár, 1907. évi november hó 13-án.

256 2-2

A városi főkapitányságtól:

Beé Ferencz, főkapitány.

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye
NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrások, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanyesengők, telefon és villámhárítók szakszerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újjávarrását, végre mindennemű gőzeséplők, motorok, szivattyúk és szivattyúskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árban való beszerzését. — Ajánlom a gaz laközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan nevelőfeju

széimét és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kieserélek, vagy visszavásárolásig átadok.

Szakmúmba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók összes pártfogást kér

kiváló tisztelettel

HEGYI JÁNOS,

műlakatos és gépjavitó műhely.

12 98-104

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuak!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Egger melipasztiliai,

az elvágyat nem rontják s kitűnő ízűek. Doboz 1 kor. és 2 korona. Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor” gyógyszer-tár

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!

Egger melipasztiliaja csakhamar meggyógyított

189 10-26

Nagyenyeden kapható: U. Kovács József B. Hillel Gábor gyógyszer-tárban. Novák István Arany csillag gyógyszer-tárban.

NAGYENYED VÁROS KÖZÖNSÉGE

150 17-52

GŐZ, KÁD ÉS KŐ (MEDENCZE) FÜRDŐJE

Vasút-utca 1.

Vasút-utca 4.

Gőzfürdő.

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, csütörtök, szombat és vasárnap reggel 6 órától délután 2 óráig.

Nőknek: kedden és pénteken reggel 6 órától esti 6 óráig.

Árak:

Felnőtteknek . . . 1.20 kor.
Tanulóknak . . . 1.— kor.
Szülővel fürdő 12 éven aluli gyermekek után 1-jenként 50 fillér fizetendő.

Kádfürdő.

Fürdőidő:

Az év mindenik szakában, a hét minden napján (hétfé kivételével) nők és férfiak reggeli 6 órától esti 6 óráig fürödhetnek.

Árak:

Az	1	2	3	4	5	6
számu kádakban						
Felnőtteknek	1.20 k.	1.40 2.—				
Tanulóknak	1.— k.	K. K.				
Szülőjükkal együtt fürdő gyermekeknek	50 f.					*)

*) Ezen díjért a szülőn kívül még három (12 évesnél kisebb) gyermek is fürödhetik.

Kő (medencze) fürdő

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, szombat, vasárnap reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön délután 2 órától esti 6 óráig.

Nőknek: Kedd s péntek reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön reggel 6 órától délután 2 óráig.

Árak:

Mindenkinek, mindennap 25 fillér.

Modern és kényelmes berendezésű gőzkamra; tükör- és hűtő-medenczék; fényes berendezésű pihenő; massage, tyukszemvágó és fodrász; emelt és süllyesztett porcellán-kádak; hideg és meleg, felső- és alsóvezetésű útó- és permetező-zuhanyok. A fürdő a város központján minden időjárás mellett gyalog is könnyen megközelíthető.

Gőz- vagy kádfürdőre előre megváltott 30 drb jegy ára 36 kor. helyett, 30 kor.